

Žaidžiame matematiką

Indrašienė, Valdonė. Žaidžiame matematiką: didaktiniai žaidimai pradinėje mokykloje. Vilnius: Garnelis, 2001.

Valerija Kvedaravičienė

Išleista vos šių metų rugpjūčio pabaigoje, naujoji Valdonės Indrašienės knyga „Žaidžiame matematiką: didaktiniai žaidimai pradinėje mokykloje“ jau rado platų atgarsį tarp šalies pradinės matematikos mokytojų. Bene pirmoji knyga praktiškai išbandė „Genio“ pradinės mokyklos mokytoja Valerija Kvedaravičienė, kurios išpūdžius čia spausdiname. Knygos autorei maloniai leidus, skaitytojams pateikiame ir porą žaidimų iš naujosios knygos.

Valdonės Indrašienės knygoje „Žaidžiame matematiką“ yra daug loginių mąstymu pagrįstų žaidimų. Mane, mokytoją, patraukė žaidimų įvairovė. Jau pirmoje klasėje vaikas mokosi žaisdamas. Svarbus sudominimo momentas: mokomės laimėti, patiriame pralaimėjimo kartelį, mokomės analizuoti, išklausti žaidimo taisykles, jas įsisąmoninti. Žaisdami nedidelėmis grupelėmis ar poromis, vaikai turi priimti sprendimą, susitarti ir pan. Pastebėjau, kad jiems parinka probleminiai žaidimai. Su savo klase išbandžiau nemažai žaidimų ir noriu pasidalyti patirtais išpūdžiais. Labai patiko žaidimas „Suskaičiuok vardo kainą!“. Visi stengėsi skaičiuoti greitai. Buvo ir tokių išradingų vaikų, kurie, norėdami, kad vardas būtų „brangesnis“, skaičiavo mažybines savo vardo formas, nes taip juos vadina tėveliai. Kiti ėmėsi tikrintojo vaidmens: „brangiausias“ vardus perskaičiavo ir išaiškino netiksliai apskačiuotus. Žaidimas „Bingo“ patiko tiems, kuriems geriau sekasi orientuotis, kurie atidesni.

Suskaičiuok vardo kainą!

TIKSLAS:

praktikuoti atmintinį skaičiavimą, mokytis įvertinti.

PRIEMONĖS:

popieriaus lapas, pieštukas.

EIGA

- Žaidime gali dalyvauti visi mokiniai arba mažos grupelės.
- Visas abėcėlės raides įvertinkite litais ($A = 1 \text{ Lt}$, $A = 2 \text{ L}$, $B = 3 \text{ Lt}$, $C = 4 \text{ Lt}$ ir t. t.).
- Abėcėlės „kainininką“ surašykite lentoje (galima pasirengti iš anksto).
- Visi mokiniai įvertina savo vardo raides litais ir suskaičiuoja vardo vertę (pavyzdžiui, vardo Laima vertė skaičiuojama taip: $LAIMA = 16 + 1 + 12 + 17 + 1 = 47 \text{ Lt}$).
- Sužinokite, kurio klasės (grupei) mokinio vardas „brangiausias“.
- Apskaičiuokite savo pavardės vertę. Suskaičiuokite, koks pavardės ir vardo vertės skirtumas.
- Sugulvokite vardą, „kainuojantį“ 50 Lt (100 Lt).

PAPILDOMOS UŽDUOTYS

- Sužinokite mamos (tėtės) vardo vertę.
- Suskaičiuokite miesto (gyvenvietės), kuriame gyvenate, pavadinimo vertę.

- Suskaičiuokite visų savaitės dienų vertę.
- Sugalvokite, kokio daikto vertę dar galima suskaičiuoti.

Vaikai mėgsta spėjimo žaidimus: čia jie bando savo galimybes, vaizdinę orientaciją. Pastebėjau, kad po keleto tokių žaidimų jie geriau spėja, mažiau apsirinka, būna tikslesni. Labai patiko „Šilta – šalta“. Vaikai labai atsakingai matuoja, maišo, eksperimentuoja. Įdomu klausytis jų išvadų, samprotavimų, tarpusavio diskusijų.

Šilta – šalta

TIKSLAS:

mokyti pažinti termometrą, praktiškai pažinti sąvokas „šaltas, „šiltas“.

PRIEMONĖS:

termometras, gabalėlis medžio, švitrinio popieriaus, stiklinė vandens, žiupsnelis druskos, keletas ledo gabalėlių, žaidimo lapas.

EIGA

- Švitrinio popieriumi stipriai patrinkite medžio gabalėlį. Po kiek laiko sustoję pirštais palieskite medžio gabalėlį ir švitrinį popierių.
- Ką pajutote?
- Paimkite nepilną stiklinę vandens ir išmatuokite vandens temperatūrą. Rezultatą užrašykite.
- Į tą pačią stiklinę įmeskite keturis ledo gabalėlius. Po 3 minučių vėl pamatuokite stiklinėje esančio vandens temperatūrą. Rezultatą užrašykite.
- Dabar į stiklinę supilkite druską. Vėl pamatuokite vandens temperatūrą. Duomenis užrašykite.
- Palaukite 3 minutes ir dar kartą pamatuokite vandens temperatūrą.
- Palyginkite visus rezultatus. Paaiškinkite, kodėl taip atsitiko.

Matuojama	Temperatūra
1. Vanduo	
2. Vanduo su ledu (po 3 min.)	
3. Vanduo su ledu ir druska	
4. Vanduo su ledu ir druska (po 3 min.)	

PAPILDOMA UŽDUOTIS

- Remdamiesi laikraštyje esančiu šalies orų žemėlapiu, sudarykite dienos orų diagramą.

Planuodama savo darbą ir turėdama po ranka tokią knygą galiu numatyti, kada kokį žaidimą mokiniams pasiūlyti. Nebūtinai turi žaisti visi. Tie, kurie užduotis atlieka greičiau, išbando jėgas žaidime, o vėliau gali su juo supažindinti klasės draugus. Vyksta gražus tarpusavio bendradarbiavimas, o man telieka fiksuoti, kaip tiksliai vaikai geba paaiškinti vieni kitiems žaidimo taisykles ir padėti įveikti kilusius nesusipratimus.

Mokytojai žaidimus gali pasirinkti pagal klasės lygį, einamą temą ir pan. Žaisdami vaikai ima kitaip žiūrėti į matematiką, nustoja bijoti sunkumų, įgyja spartesnio skaičiavimo įgūdžių.

Kiekvienam žaidimui reikia atitinkamai pasiręgti – nusibraižyti lentelę, atsinešti žaidimo kauliuką, kalendoriuką ir t. t. Aš tai užduodu kaip namų darbą, o kartu vaikus suintriguojau, kad žinotų, jog rytoj jų laukia kažkas nauja. Dažniausiai tokių „namų darbų“ vaikai nepamiršta.

V. Indrašienės knyga „Žaidžiame matematiką“ naudojuosi ne tik per matematikos, bet ir per lietuvių kalbos, pasaulio pažinimo pamokas. Pavyzdžiui, „Metų laikų“ diagramą braižėme per pasaulio pažinimo pamoką, o vėliau ji praverė matematikos, lietuvių kalbos pamokoje, kai reikėjo papasakoti, kuo kiekvienas metų laikas ypatingas, įdomus. Rengdamiesi žaidimui „Laikrodis“, darbelių pamokoje pirmiausia pasidarėme laikrodį, o paskui naudojome jį žaisdami patį žaidimą.

Ši knyga man padėjo pajavairinti teminių planavimą. Noriu padėkoti autorei už nuosekliai išdėstytus didaktinių žaidimų tikslus ir funkcijas, už įdomių žaidimų rinkinį šioje knygoje.